

„Lisakoolitused erivajadusega lapse toetamiseks asendushooldusel“

Asendushooldusel elavad lapsed on kogenud oma elus raskeid kogemusi, kaotusi, leina ja traumaatilisi sündmuseid. Paljudel asendus- või perekodudes elavatel lastel on mõni erivajadus. Need kogemused ja erinevad vajadused võivad mõjutada laste tundeid, tajusid ja käitumist ning lapsi ümbritsevad täiskasvanud vajavad asjakohaseid teadmisi ja oskuseid ning järjepidevat tuge, et lapsi mõista, nende käitumisraskustega toime tulla ning neid toetada ja suunata.

Sotsiaalkindlustusamet korraldab kasuperedele, perevanematele, kasvatajatele ja nende abilistele mõeldud täienduskoolitusi. Asutustele suunatud koolituste eesmärgiks on anda asendus- ja perekodus, turvakodus ning KLAT teenusel töötamiseks vajalikke oskusi ja teadmisi, samuti neid oma töös toetada ja julgustada.

Läbiviidud koolituste tagasisidest on selgunud, et lastega töötavad perevanemad ja kasvatajad, turvakodus lapse arengut kujundavad ning toetavad töötajad vajavad põhjalikumaid teadmisi ja oskusi erivajadustega laste toetamiseks. 2024. aastal viidi läbi koolitusi liitpuudega laste ning käitumuslike- ja psüühiliste erivajadustega laste toetamise teemadel. Koolituste järgselt selgus vajadus käsitleda süvitsi teatud teemasid, et veelgi enam arendada osalejate praktilisi oskusi erivajadustega ja puudega laste toetamisel. Koolitustega soovime pakkuda lastega töötavate spetsialistide praktilisi meetodeid ja võtteid, kuidas erivajadusega ja puudega lapsi igapäevaselt toetada ning arendada. Ühe koolituse sihtrühmaks on lisaks spetsialistidele ka kasupered, et tugevdada nende oskusi ja enesekindlust erivajadusega laste kasvatamisel ning toetamisel.

1. Pakkuja roll ja kohustused

- täienduste ja ettepanekute tegemine õppekava projektile (Lisad 4-7) – koolituse ülesehituse, õppesisu, teemade, õppemeetodite, õppematerjalide, õppekava aluste osas;
- osalejatele koolitusmaterjalide tagamine, mis eelnevat kooskõlastatakse hankijaga;
- koolituse läbiviimine.
- Pakkuja kasutab veebikoolituse läbiviimiseks endale sobivat veebikeskkonda.
- Lõplik õppekava koostatakse koostöös koolitaja(te)ga, seejuures peab pakkuja lähtuma ja arvesse võtma juba õppekavas paika pandud tingimustega. Õppekava kinnitab hankija.
- Pärast lepingu sõlmimist peab 10 päeva jooksul toimuma töökoosolek õppekava sisendi osas.
- Pakkuja esitab koos pakkumusega 4-5 võimalikku koolituse toimumise kuupäeva, mille seast hankija saab teha valiku.

2. Koolituste eesmärk, sihtgrupp, õpiväljundid ja nõuded

- Koolitused toimuvad kevadel ja/või sügisel, täpsem algusaeg lepitakse koolitajatega kokku lepingu sõlmimisel.
- Kui koolituse vastu on suur huvi ja täitub veel üks koolitusgrupp, siis on hankijal õigus kokkuleppel edukaks osutunud pakkujaga eelarveliste vahendite olemasolul tellida veel üks koolitus sama hinnaga nagu esitatud pakkumuses (sellisel juhul toimub lisakoolitus kas 2025. aasta sügisel või 2026. aasta I-II kvartalis).

- Hankija ei hüvita Pakkujale koolituse läbiviimisega seotud kulutusi, milleks on majutus, transport jms. Pakkuja peab arvestama kõik kulud pakkumuse hinna sisse.

2.1. Osa I koolitus „**Autistlike eripäradega lapse toetamine asendushooldusel**“ tulemusena on õppijal teadmised sellest, kuidas toetada autistlikku last asendushooldusel, arvestades tema individuaalseid vajadusi ning soodustades tema arengut ja heaolu. Koolituse õppekava projekt on Lisas 4.

Koolituse sihtgrupp: asendushooldusteenust pakkuvad asenduskodu kasvatajad ning spetsialistid; perekodu perevanemad, turvakodus ja KLAT teenusel lapse arengut kujundavad ja toetavad töötajad; hoolduspere- ja eestkostevanemad ning lapsendajad.

Koolituse õppe maht: 14 ak/h, millest 12 ak/h on auditoorne õpe veebis ja 2 ak/h iseseisev töö. Tegemist on auditoorse õppega veebikeskkonnas (Zoom/Teams), grupis on indikatiivselt kuni 40 inimest. Veebikeskkond peab olema tagatud pakkuja poolt.

Koolituse peamised õpiväljundid:

- mõistab autistliku lapse ja noore eripärasid;
- kohandab enda käitumist ja last ümbritsevat keskkonda autistlikule lapsele sobivaks arvestades konkreetse lapse individuaalseid eripärasid;
- rakendab meetodeid autistliku lapsega kontakti loomiseks ja tema oskuste arendamiseks;
- rakendab meetodeid, mis toetavad autistlike eripäradega last erinevate emotsioonidega toimetulekul, sotsiaalsete suhete loomisel ja hoidmisel;
- analüüsib autistliku lapse probleemkäitumist ja meetodeid konkreetse olukorra lahendamiseks last toetaval viisil.

Nõuded koolitusele:

- Koolitus koosneb teoreetiliste teadmiste andmisest ja praktiliste kogemuste jagamisest ning aruteludest.
- Koolitaja peab arvestama, et sihtrühmal on juba olemas baasteadmised erivajadustest.
- Koolitus tuleb läbi viia kasutades ka tänapäevaseid aktiivõppemeetodeid, mis toetavad õpiväljundite saavutamist. Koolituskavas tuleb kasutatavaid aktiivõppemeetodeid kirjeldada.

2.2. Osa II koolitus „**Toimetulek erivajaduse ja puudega lapse verbaalse ja füüsilise agressiooniga asendushooldusel**“ tulemusel on õppijal teadmised agressiivse käitumise põhjustest ja oskus reageerida asendushooldusel viibiva lapse ja noore verbaalselt ja füüsiliselt agressiivsele käitumisele, võttes arvesse tema traumasid, erivajadust ja/või puuet. Koolituse õppekava projekt on Lisas 5.

Koolituse sihtgrupp: asendushooldusteenust pakkuvad asenduskodu kasvatajad ning spetsialistid, perekodu perevanemad, turvakodus ja KLAT teenusel lapse arengut kujundavad ja toetavad töötajad.

Koolituse õppe maht: 21 ak/h auditoorset tööd. Tegemist on kontaktõppega Tallinnas ja/või Tartus, grupis on indikatiivselt kuni 25 inimest.

Koolituse peamised õpiväljundid:

- selgitab verbaalse ja füüsilise agressiivse käitumise põhjuseid asendushooldusel viibivatel lastel ja noortel;
- analüüsib enda rolli täiskasvanuna asendushooldusel viibivate laste ja noorte agressiivse käitumise juhtimisel;
- rakendab meetodeid verbaalse ja füüsilise agressiivsuse ennetamiseks ja vähendamiseks, võttes arvesse lapse/noore traumakogemust, käitumuslikku- ja psühholoogilist erivajadust ja puuet;
- teab füüsilise vägivalda ohjamise õiguslikku raamistikku Eestis laste ja noorte puhul;

- teadvustab enda käitumise ja hoiakute mõju verbaalse ja füüsilise agressiivse käitumisega kokkupuutel ning agressiivse episoodi mõju teistele kollektiivis viibivatele lastele;
- kasutab turvalist sekkumist füüsilise agressiivsuse korral viisil, mis võimaldab lapse või noorega turvalise igapäevasuhte jätkumist asendus- või perekodus.
- loob tegevuskava koolitusel õpitud oskuste alalhoidmiseks.

Nõuded koolitusele:

- Koolitus koosneb teoreetiliste teadmiste andmisest ja praktiliste kogemuste jagamisest ning aruteludest.
- Koolitaja peab arvestama, et sihtrühmal on juba olemas baasteadmised erivajadustest.
- Koolitus tuleb läbi viia kasutades ka tänapäevaseid aktiivõppemeetodeid, mis toetavad õpiväljundite saavutamist. Koolituskavas tuleb kasutatavaid aktiivõppemeetodeid kirjeldada.

2.3. Osa III koolitus „**Erivajaduse ja puudega lapse piiriületavale seksuaalkäitumisele reageerimine Lipusüsteemi metoodikaga**“ tulemusena on õppijal teadmised sellest, kuidas rääkida seksuaalkasvatustel teemadel asendushooldusel olevate laste/noortega ning kuidas kasutada Lipusüsteemi metoodikat sobimatule seksuaalkäitumisele reageerimisel, arvestades lapse eripära ja puuet. Koolituse õppekava projekt on Lisas 6.

Koolituse sihtgrupp: asendushooldusteenust pakkuvad asenduskodu kasvatajad ning spetsialistid; perekodu perevanemad, turvakodus ja KLAT teenusel lapse arengut kujundavad ja toetavad töötajad.

Koolituse õppe maht: 19 ak/h, millest 18 ak/h on kontaktõpe ja 1 ak/h iseseisev töö. Tegemist on kontaktõppega Tallinnas ja/või Tartus, grupis on indikatiivselt kuni 25 inimest.

Koolituse peamised õpiväljundid:

- mõistab lapse ja noore seksuaalse arengu etappe ning eakohase ja turvalise seksuaalse arengu toetamise põhimõtteid;
- mõistab erivajadusega (sh traumakogemusega, intellekti ja liitpuudega) lapse seksuaalset arengut ja käitumist mõjutavaid tegureid ning kujundab lapse turvalist käitumisoskust läbi seksuaalkasvatuse;
- eristab eakohast (loomulikku), sobimatut ja lubamatut seksuaalkäitumist Lipusüsteemi metoodika järgi võttes arvesse lapse eripära või puuet;
- reageerib piiriületavale seksuaalkäitumisele oskuslikult, võttes arvesse lapse eripära või puuet;
- analüüsib oma praktikas esinenud piiriületava seksuaalkäitumise juhtumeid Lipusüsteemi metoodika järgi.

Nõuded koolitusele:

- Koolitus koosneb teoreetiliste teadmiste andmisest ja praktiliste kogemuste jagamisest ning aruteludest.
- Koolitaja peab arvestama, et sihtrühmal on juba olemas baasteadmised erivajadustest.
- Koolitus tuleb läbi viia kasutades ka tänapäevaseid aktiivõppemeetodeid, mis toetavad õpiväljundite saavutamist. Koolituskavas tuleb kasutatavaid aktiivõppemeetodeid kirjeldada.

2.4. Osa IV koolitus „**Alternatiivkommunikatsiooni kasutamine asendushooldusel**“ tulemusena on õppijal teadmised alternatiivkommunikatsiooni põhimõtetest ja nende rakendusvõimalustest asendushooldusel ning erinevatest tehnikatest, mis aitavad toetada lapse igapäevast suhtlust ja luua tema ümber süsteemset struktuuri. Koolituse õppekava projekt on Lisas 7.

Koolituse sihtgrupp: asendushooldusteenust pakkuvad asenduskodu kasvatajad ning spetsialistid, perekodu perevanemad ja turvakodus lapse arengut kujundavad ja toetavad töötajad.

Koolituse õppe maht: 16 ak/h, millest 14 ak/h on kontaktõpe ja 2 ak/h iseseisev töö. Tegemist on kontaktõppega Tallinnas ja/või Tartus, grupis on indikatiivselt kuni 25 inimest.

Koolituse peamised õpiväljundid:

- selgitab alternatiivkommunikatsiooni põhimõtteid ja rakendusvõimalusi asendushooldusel ning selle rolli lapse suhtlemisoskuse ja igapäevaelu toetamisel;
- mõistab lapse individuaalset suhtlusvajadust ning valib sobiva suhtlusabivahendi lapse toetamiseks;
- kasutab erinevaid alternatiivkommunikatsiooni tehnikaid vastavalt lapse vajadustele;
- rakendab visuaalseid suhtlustugesid, nagu suhtlustahvleid, päevaplaanid ja tegevusjuhendid, et toetada lapse igapäevast suhtlust ja luua tema ümber süsteemset struktuuri;
- kirjeldab pildipankade ja elektrooniliste alternatiivkommunikatsiooni vahendite kasutusvõimalusi;
- analüüsib alternatiivkommunikatsiooni kasutamise praktilisi probleeme asendushooldusel ning kohandab lahendusi vastavalt lapse individuaalsetele vajadustele.

Nõuded koolitusele:

- Koolitus koosneb teoreetiliste teadmiste andmisest ja praktiliste kogemuste jagamisest ning aruteludest.
- Koolitaja peab arvestama, et sihtrühmal on juba olemas baasteadmised erivajadustest.

Koolitus tuleb läbi viia kasutades ka tänapäevaseid aktiivõppemeetodeid, mis toetavad õpiväljundite saavutamist. Koolituskavas tuleb kasutatavaid aktiivõppemeetodeid kirjeldada.

3. Keskkonnahoidlikud lahendused

4.1. Töökoosolekud viia läbi võimaluse korral veebi vahendusel, et vähendada eelkõige liigsest transpordikasutusest tulenevat süsiniku jalajälge;

4.2. Vältida tarbetut dokumentide välja trükkimist ning võimalusel eelistada digitaalsel kujul olevaid materjale;

4.3. Pakkuja poolt digitaalsel kujul edastatavad materjalid peavad olema salvestatud ja edastatud optimaalse mahuga, et vältida otstarbetult suuri andmefailide ning seega vähendada digireostust;

4.4. Lepingu täitmise järgselt kustutada üleliigsed digimaterjalid, näiteks mustandfailid, säilitamiseks mittevajalikud töödokumendid jms, kuna IT-serverites failide otstarbetu hoidmine on keskkonda kurnava mõjuga ning suurendab digireostust.

4. Nõuded meeskonnale

Pakkuja peab tagama meeskonnaliikmete (koolitajad) arvu selliselt, et on võimeline läbi viima koolituse vastavalt tehnilises kirjelduses (sh õppekava projektis) toodud eesmärkidele ja sisule.

Pakkuja kaasab koolituse läbiviimisesse vastavalt teemadele sobivad valdkondliku koolitamise kogemusega koolitajad. Üks koolitaja võib koolitada mitmel teemal.

Nõuded koolitajale:

- Koolitajal peab olema vähemalt riiklikult tunnustatud või sellele vastav kvalifikatsioon* kõrghariduses sotsiaalvaldkonnas, psühholoogias, arstiteadustes või kasvatusteadustes;
- Varasem kogemus valdkonna koolitajana - viimase 4 aasta jooksul vähemalt 2 koolitust (arvestusse võetakse koolitusi, mis on samaväärsed käesoleva väikeostu esemega, olles samasisulised ja koondina vähemalt sama mahuga);

- Vähemalt 2-aastane praktiline töökogemus erivajadustega lastega (selle alla ei arvestata supervisiooni, kovisiooni, kootsingut).

**Riiklikult tunnustatud kõrghariduse all peetakse silmas vähemalt kõrghariduse esimest astet (bakalaureuse kraadi või rakenduskõrgharidust). Välismaal väljastatud diplomite puhul peab isik tõendama, et õppeasutus on diplomi väljastamise ajal akrediteeritud õppeasutus.*